

Mesleki itibar nedir?

Meslekî itibar mesleklerin toplumsal saygınlığıdır. Bu saygınlığa meslekten beklentiler, mesleğin otoritesi ve cazibesi de dahildir. Dünyada mesleki itibar araştırmaları akademik bir faaliyet alanı olarak 1940'lardan itibaren gelişmektedir. Bu araştırmada katılımcılardan her mesleği 1-100 arasında puanlamaları istenmiştir.

TOPLUMSAL YAPI
ARAŞTIRMALARI PROGRAMI

@toplumsalyapi

tyap.net

Mesleki itibarın kaynağı nedir?

Mesleki itibarın iki kaynağı mesleğin özellikleri ve toplumdaki imgesidir. İkiyi birbirini uzun vadeli ve karşılıklı şekilde belirler. Döneme ve bağlama göre mesleki itibarı belirleyen etken mesleğin ortalama geliri, mesleğe duyulan ihtiyaç, mesleğe atfedilen ahlaki değer, mesleği elde etmek için gerekli eğitimin niteliği, mesleki güç veya bağımsızlık olabilir.

TOPLUMSAL YAPI
ARAşTIRMALARI PROGRAMI

@toplumsalyapi

tyap.net

Ankette yer alan meslekler neye göre seçildi?

Ankette toplam 133 meslek sorulmuştur. Bunların seçiminde Uluslararası Çalışma Örgütü'nün (ILO) hazırladığı ve yaygın olarak kullanılan ISCO-08 meslek tasnifi temel alınmıştır. ISCO-08'in 3. düzeyindeki meslek gruplarının her birinden en az bir meslek seçilmiştir. Mesela 335 nolu grupta gümrük kontrolörü, vergi memuru, sosyal yardım memuru, ruhsat memuru gibi meslekler varken araştırmaya hepsini temsilen vergi memuru alınmıştır. Her gruptan hangi mesleğin seçileceği noktasında Türkiye'nin toplumsal gerçekliğine uygunluk ve Türkiye'nin güncel çalışma hayatı içinde anlamlılık ölçütü gözetilmiştir.

Ankette yer almayan mesleklerin puanı nasıl elde edildi?

Ankette sorulan 133 mesleğin itibar puanları, bu mesleklerin ISCO-08 tasnifinde ait oldukları 3. Düzey grupta yer alan diğer mesleklere de yansıtılmıştır. Mesela 335 nolu gruptan alınan vergi memurunun itibar puanı 59,95 çıkmıştır. Bu puan, aynı gruptaki diğer mesleklere de yansıtılmıştır. Böylece toplamda 717 mesleğin itibar puanı ortaya çıkmıştır.

Araştırma rneklemi yeterli mi?

Araştırma kapsamında 26 ilde 2711 kişiyle yüz yüze görüşmeye dayanan bir anket çalışma gerçekleştirilmiştir. TÜİK tarafından NUTS2 düzeyinde sağlanan bu kır-kent rneklemi cinsiyet, yaş, eğitim, ikamet yeri ve çalışma durumu bakımından Türkiye'nin toplumsal nitelikleriyle uyum içindedir ve nicel anlamda da yeterli bir büyüklüğe sahiptir.

TOPLUMSAL YAPI
ARAşTIRMALARI PROGRAMI

@toplumsalyapi

tyap.net

Mesleki itibar sıralaması mesleklerin önemini mi gösterir?

Mesleki itibar sıralaması toplumda mesleklere atfedilen önem, saygınlık ve cazibeyi gösterir. Ancak bu sıralama meslek mensuplarının iş hayatında kendilerine atfettikleri öznel anlam ve değerle tam uyumlu olmayabilir. İş hayatında önemli bir yer kapladığı halde başka etkenlerden dolayı toplumun gözünde itibarlı olmayan meslekler olabilir.

TOPLUMSAL YAPI
ARAŞTIRMALARI PROGRAMI

  @toplumsalyapi

 tyap.net

Mesleklerin itibarı Türkiye'de farklı bölge ve gruplarda nasıl değişiyor?

Mesleklerin itibarı demografik (yaş, cinsiyet), kültürel (eğitim, siyasi görüş), sosyal (yerleşim yeri, sosyal statü) ve ekonomik (gelir düzeyi) etkenlere göre farklılaşır. Ancak bizim araştırmamızda bu farklılaşmalar düşük düzeyde çıkmıştır; mesleklerin geneliyle ilgili bir mutabakat vardır. Bu da iş hayatı ve meslekler söz konusu olduğunda ülke çapında bütünleşik bir kanaat dünyası olduğunu gösterir.

TOPLUMSAL YAPI
ARAşTIRMALARI PROGRAMI

@toplumsalyapi

tyap.net

Bazı mesleklerin maddi kazancına göre daha yukarıda olması gerekmez mi?

Meslekten elde edilen gelir veya kazanç mesleki itibar için önemlidir. Ancak maddiyat meslekî itibarın tek belirleyeni değildir. İş güvencesi, çalışma şartları, mesleğin dayandığı eğitim, kurumsal aidiyet, mesleğin sahip olduğu otorite, mesleki özerklik ve kültürel anlam da en az kazanç kadar mesleki itibarı etkiler. Bu sebeple kazancı daha düşük olduğu halde itibarı daha yüksek olan meslekler olabilir.

TOPLUMSAL YAPI
ARAŞTIRMALARI PROGRAMI

  @toplumsalyapi

 tyap.net

Bazı meslekler olumlu imajına göre neden daha düşük sırada?

Bir meslek hakkında yaygın kanaat, medyada sık görünen ve başarılı diye bilinen kişi ve kurumlarla sınırlı kalmış olabilir. Oysa aynı meslekte veya sektörde çalışanların çoğu düşük gelir, olumsuz çalışma şartları veya iş güvencesizliğine sahip olabilir. Mesela fotoğrafçılık ve aşçılık medyada yansıtılan sınırlı örneklerin aksine az kazanılan ve kötü koşullarda çalışılan işlerdir. Dolayısıyla araştırmamızda çıkan itibar puanı ve sıralamadaki yeri gerçeğe daha yakındır.

TOPLUMSAL YAPI
ARAŞTIRMALARI PROGRAMI

@toplumsalyapi

tyap.net

Bir meslekte iş bulma veya atama gibi sorunlar varken neden yukarı sıralarda görünüyor?

Bir mesleğin güncel durumuyla toplumdaki itibarı arasında fark olması normaldir. Mesleğe dair yaygın kanaatler uzun dönemde birikerek oluşur ve yavaş değişir. Meslek mensupları mesleği aşındıran sorunları yakından ve anında tecrübe ederken toplumun büyük çoğunluğu dışarıdan ve uzaktan bakar. Meslekî itibar meslek hakkında önceki kuşaklardan kalan ve genellikle bugünden daha olumlu tecrübelerden beslenir.

İtibar bakımından birinci olmasına rağmen neden hekime yönelik şiddet var?

Mesleki itibar her durumda ve her kişide işleyen bir davranış ilkesi değildir. Bir yandan eğitim seviyesi, sunduğu hizmetin önemi, mesleki güç ve otoritesi, iş garantisi ve kazanç seviyesi gibi nedenlerle hekimliğe yönelik yerleşik bir toplumsal teveccüh varken diğer yandan sağlık sektöründe yaşanan dönüşümler nedeniyle hizmet alanla hizmet veren arasında suç ve şiddet potansiyeli içeren ilişki biçimleri gelişebilir. Sağlık çalışanlarına yönelik şiddetin sıklıkla dikkat çekmesi ve sorgusuz şekilde kınanması ise, mesleki dayanışmanın ve bu mesleklerin önemi hakkında toplumdaki örtük uzlaşının gücüne işaret eder.

TOPLUMSAL YAPI
ARAŞTIRMALARI PROGRAMI

@toplumsalyapi

tyap.net

Hakim ve avukat varken savcı neden yok?

Araştırmada birbirine yakın ve tamamlayıcı meslekler ayrı ayrı sorulmamıştır. Bu anlamda hakimlik ve savcılık kamuda istihdam, mesleki sosyalleşme ve çalışma şartları bakımından bitişik meslekler olduğu için bir dşnlmş ve ayrı sorulmamıştır.

TOPLUMSAL YAPI
ARAşTIRMALARI PROGRAMI

@toplumsalyapi

tyap.net

Yüzbaşı diye subaylıktan ayrı bir meslek mi var?

Aynı meslek olsa da askeri rütbeler mesleğin icrasında ve toplumsal imgesinde önemli farklara sahiptir. Ankette üst (general), orta (yüzbaşı) ve alt (astsubay) olmak üzere üç askerî rütbeye yer verilmiştir. Böylece bu rütbelerin aralarındaki otorite farkının meslekî itibara yansiyıp yansımadığı belirlenmiştir. General ile yüzbaşı astsubaydan daha yüksek ve birbirine yakın puana sahip çıkmıştır.

TOPLUMSAL YAPI
ARAŞTIRMALARI PROGRAMI

@toplumsalyapi

tyap.net

Belediye başkanlığı veya milletvekilliği bir meslek mi?

Milletvekili, belediye başkanı, muhtar gibi seçimle gelinen konumların hayat boyu yapılan bir zanaat veya beceriye dayanmadığı için meslek olmadığı sanılabilir. Ancak bu tasnifte meslek, toplumsal hayatta belli bir süre yapılan iş veya meşguliyet olarak düşünülmelidir. Sözü edilen üç meslek farklı ölçek ve yetkileri ifade etmesi nedeniyle ayrı sorulmuştur.

TOPLUMSAL YAPI
ARAŞTIRMALARI PROGRAMI

@toplumsalyapi

tyap.net

Atanamayan öğretmenler olmasına rağmen halde neden öğretmenlerin itibarı bu kadar yüksek?

Öğretmenlik gibi belli ortak değer ve beklentilerin yüklendiği mesleklerin itibarı her zaman çalışma şartları ve gelirlerine göre daha yüksektir. Toplumumuzda öğretmene verilen önem özellikle önceki kuşaklarda yüksektir. Bu da öğretmenliğin halen, benzer mesleklere göre daha yüksek itibara sahip olmasına yol açmaktadır.

TOPLUMSAL YAPI
ARAŞTIRMALARI PROGRAMI

@toplumsalyapi

tyap.net

Mesleklerin itibar skoru neden düşer veya yükselir?

Mesleki itibar bir mesleğin toplum nezdindeki sosyal konumunu göstermektedir. Mesleki itibar gelir, eğitim, iş garantisi, iş kolaylığı, otorite ve otonomi gibi değişkenlerle yakından ilişkilidir. Bu anlamda iş ve meslek piyasaları değişken olduğu için mesleklerin konumları da değişkendir. Ayrıca bugünün hızlı iletişim dünyasında oluşan olumlu veya olumsuz algılar da mesleklerin itibarına yansiyabilmektedir. Toplumdaki göç, şehirleşme, refah seviyesinin farklılaşması gibi sosyo-demografik, sosyo-ekonomik değişimler de mesleklere yönelik bakışı değiştirir. Dolayısıyla zaman içinde mesleklerin itibar puanlarının değişmesi normaldir.